

**FINAS-akkreditointi
Toimintakertomus ja
tilinpäätös 2016**

FINASin vuosi 2016

Akkreditointia 25-vuotta

Vuosi 2016 oli FINAS-akkreditointipalvelulle merkivuosi. Suomessa nykymuotoinen akkreditointitoiminta aloitettiin vuonna 1991 Mittatekniikan keskuksen organisaatiossa. Vuoden 2015 alusta lähtien FINAS-akkreditointipalvelu kansallisena akkreditointielimenä on tarjonnut akkreditointipalveluja Tukesin organisaatiossa. Merkkivuoden johdosta FINAS julkaisi verkkosivuillaan FINAS 25 vuotta-historiikin.

Toiminnalle asetetut tavoitteet vuodelle 2016 ja niiden toteutuma

Toiminnalle asetettujen tavoitteiden pääalueet vuodelle 2016 olivat: vaikuttavuus, toiminnallinen tuloksellisuus sekä henkilöstö ja osaaminen. Asetetut tavoitteet saavutettiin kokonaisuudessaan hyvin.

Vaikuttavuus

Akkreditoinnin hyödynnettävyys pätevyyden osoittamisessa ja arvioinnissa

FINASin tavoitteena on akkreditoinnin lisääntyminen Suomessa sekä säädellyllä että vapaaehtoisella sektorilla. Akkreditoinnin merkittävyys ja hyödynnettävyys lisääntyivät esimerkiksi korostamalla akkreditointia pätevyyden osoittamistapana hallituksen lakiesityksessä laiksi eräitä tuoteryhmiä koskevien ilmoitettujen laitosten hyväksymis- ja ilmoitusmenettelyssä.

Vuoden 2016 alkupuolella FINAS toteutti NLF (New Legislative Framework)-direktiivipakettiin liittyvien ilmoitettujen laitosten toiminnan arvioinnin direktiivien edellyttämässä laajuudessa ja aikataulussa. Viranomaisyhteistyötä toteutettiin ilmoitettujen laitosten toiminnan lisäksi myös muilla alueilla, esimerkiksi energiajärjestelmien sertifiointin ja kestävyysjärjestelmien todentamisen (TEM) sekä varmennepalvelujen (Viestintävirasto) alueella.

Kansainvälinen yhteistyö

Akkreditoinnin kansainväliseen yhteistyöhön (komiteatyöskentely, työryhmät) osallistuttiin laaja-alaisesti suunnitelmien mukaisesti. FINASilla on myös varapuheenjohtajuuksia komiteoissa ja työryhmissä, esimerkiksi EA:n (European co operation for accreditation) sertifiointikomitean varapuheenjohtajuus, EA:n laboratoriomitean terveydenhuollon työryhmän varapuheenjohtajuus. FINAS on myös mukana Euroopan unionin rintasyöpähoitojen laatuohjelma-projektissa. Laatuohjelmassa tullaan hyödyntämään akkreditointia sekä kliinisten laboratorioiden että sertifiointielinten (hoitopalvelujen sertifiointi) akkreditointien myötä.

FINASin pätevyys osoitettu kansainvälisellä vertaisarvioinnilla

Eurooppalaisten akkreditointielinten toiminnan yhdenvertaisuus osoitetaan monenkeskisillä sopimuksilla (MLA, multilateral agreement). Akkreditointielimien toiminnalle asetetaan suuntaviivat vaatimusstandardissa ISO/IEC 17011. Lisäksi toiminnan vaatimuksena on akkreditointi- ja markkinavalvonta-asetus EY 765/2008. Kansainvälisillä arvioinneilla osoitetaan,

että akkreditointielimet noudattavat asetettuja vaatimuksia ja niiden myöntämät akkreditoinnit ovat yhdenvertaisia. Vertaisarvioinnit toteutetaan akkreditointielimissä säännöllisesti vähintään neljän vuoden välein. Vuoden 2016 toukokuussa oli FINASin toiminnan kansainvälinen vertaisarviointi.

FINASin arvioinnin laajuus oli viisi työpäivää ja kymmenen arvioijaa, kaikki eri Euroopan maista. Arviointi kattoi koko FINASin toiminnan ja toimintajärjestelmän. Jokainen arvioija seurasi FINASin arvioijaryhmiä työssään asiakkaiden luona, ja viikon aikana toteutettiin 15 arviointikäyntiä eri puolilla Suomea. Lisäksi toimintaa arvioitiin haastattelemalla johtoa ja henkilökuntaa sekä tutustumalla asiakirjoihin toimistotiloissa Pasilassa.

FINASin arviointi kattoi sisältyi kaikkien akkreditointialueiden arviointi: testaus- ja kalibroitilaboratoriot, tarkastuslaitokset, sertifiointielimet (henkilö-, tuote- ja järjestelmäsertifiointi), päästökauppatodentaminen ja ensimmäistä kertaa myös vertailumittausjärjestäjien toiminta.

Arvioinnin tuloksena arviointiryhmä suositti FINASin pysymistä kansainvälisissä MLA-sopimuksissa. Sopimuksessa pysyminen vahvistettiin vuoden 2017 huhtikuussa.

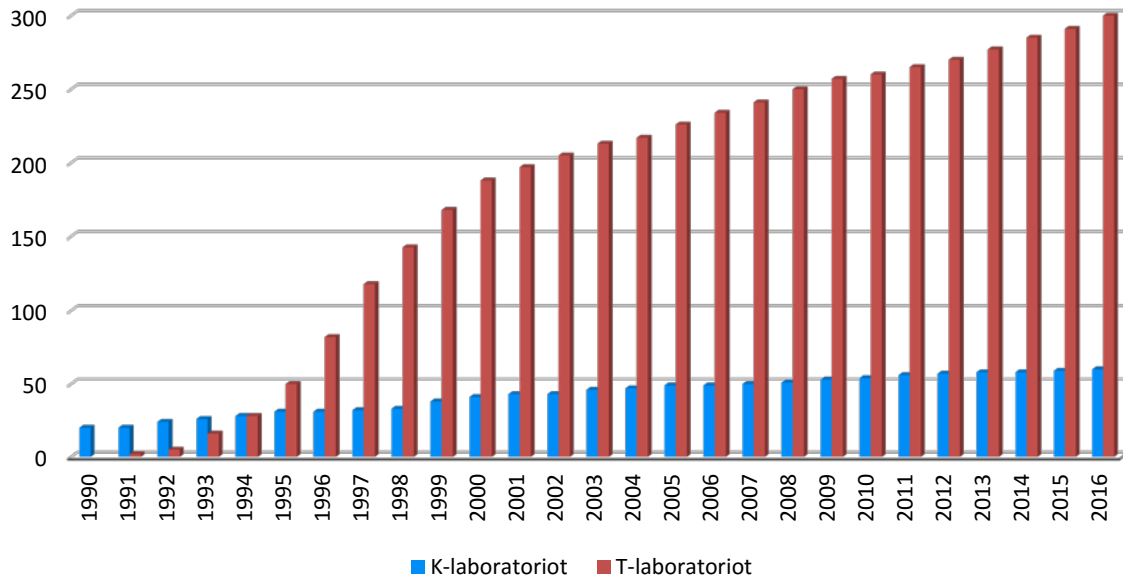
Toiminnallinen tuloksellisuus

Akkreditointi- ja arviointitoiminta

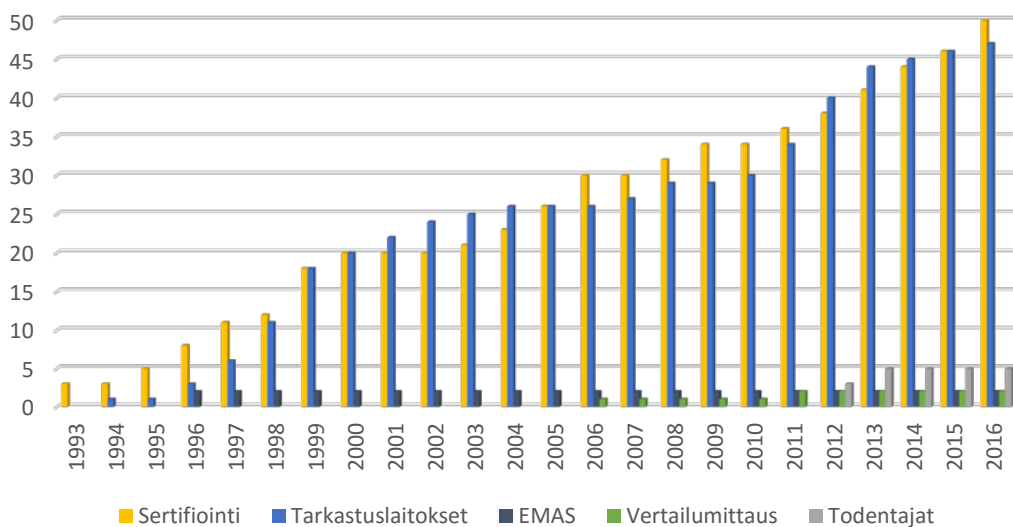
Arvioinnit toteutettiin kustannusvastaavasti valtion maksuperustelain mukaisesti. Liitteessä 2 esitetään FINASin tilinpäätöstiedot.

Seuraavasta kahdesta kuvasta nähdään akkreditoitujen toimijoiden kumulatiiviset lukumäärät. Kuvista nähdään, että akkreditoitujen testauslaboratorioiden lukumäärässä oli suuri nousu vuosien 1995-2000 aikana. Sen jälkeen uusien akkreditoitujen testauslaboratorioiden lukumäärät ovat olleet vuosittain samaa luokkaa. Muilla akkreditoinnin alueilla kasvu on ollut maltillisempaa.

AKKREDITOITUJEN KALIBROINTI- JA TESTAUSLABORATORIOIDEN KUMULATIIVINEN MÄÄRÄ

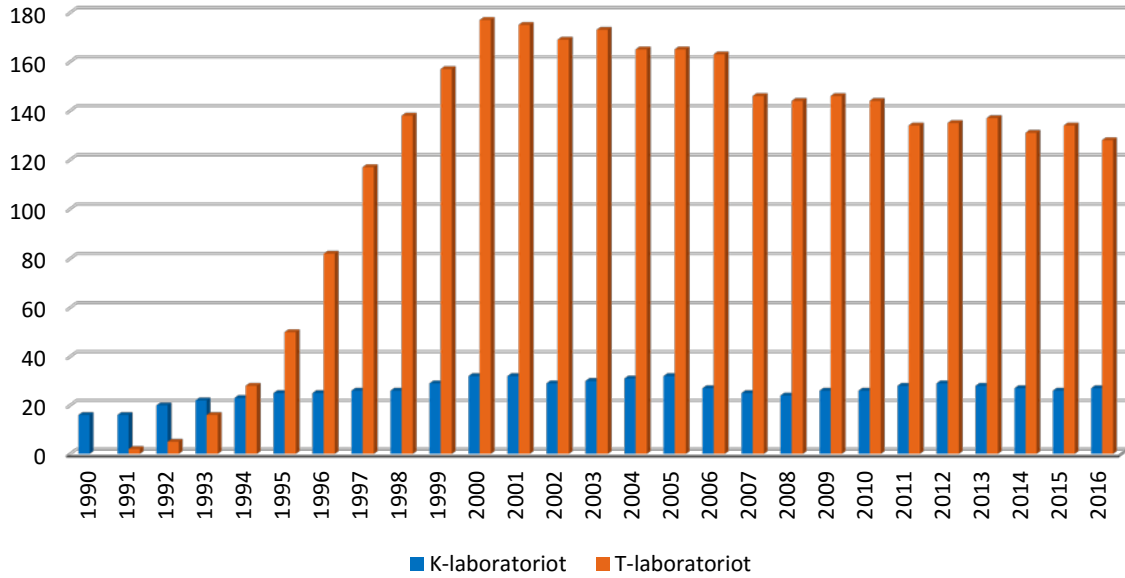

MUUT AKKREDITOIDUT TOIMIELIMET, KUMULATIIVINEN MÄÄRÄ

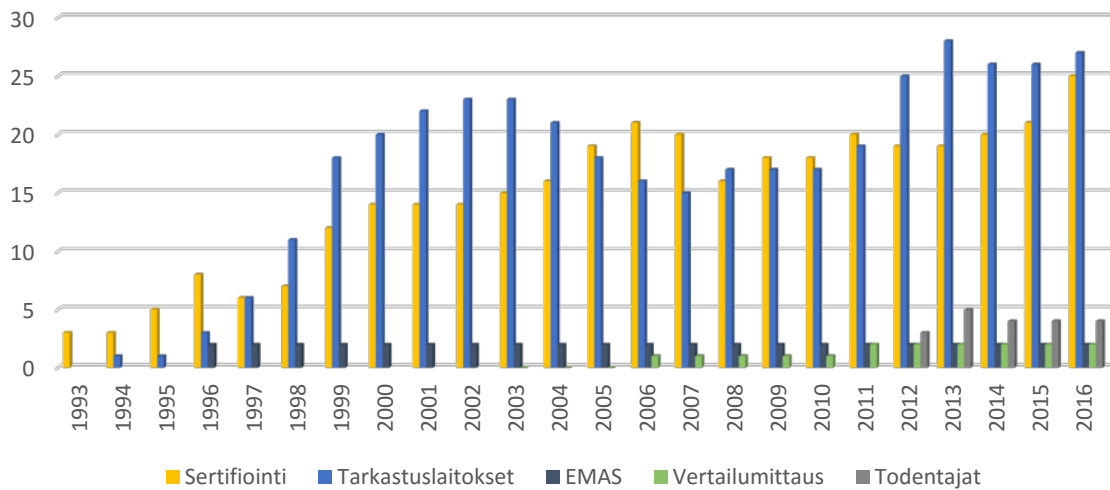

Seuraavasta kahdesta kuvasta nähdään toimijat, joilla on voimassa oleva akkreditointi. Kumulatiivisiin lukumääriin verrattuna nähdään, että erityisesti testaustalaboratorioiden akkreditointien lukumäärä on pienentynyt huomattavasti 2000-luvun aikana. Päättyneistä akkreditoinneista 50%:ssa kohteista toiminta on siirtynyt osaksi toista akkreditoitua toimijaa. Siten akkreditoitujen toimintojen kokonaisvolyyymi on jatkuvassa kasvussa, vaikka akkreditoitujen toimijoiden lukumäärä on pienentynyt.

AKKREDITOIDUT KALIBROINTI- JA TESTAUSLABORATORIOT,
AKTIIVISTEN MÄÄRÄ

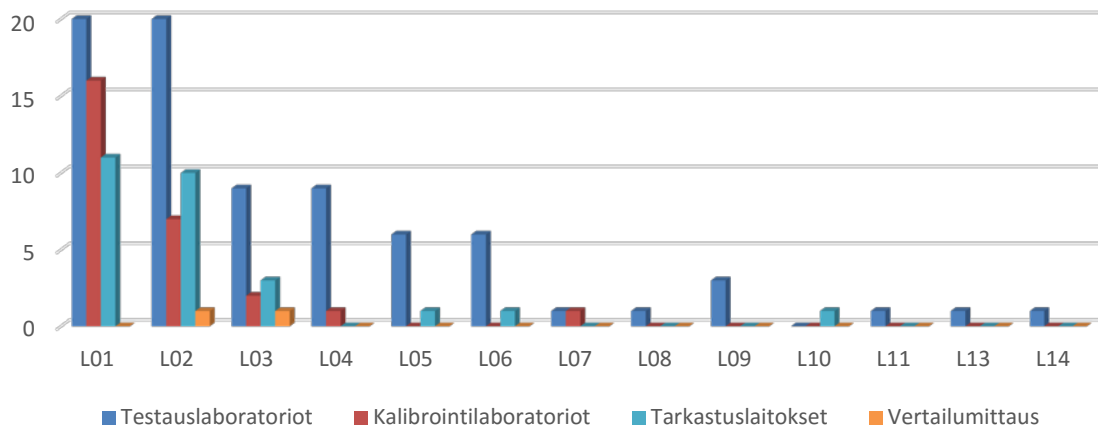

MUUT AKKREDITOIDUT TOIMIELIMET, AKTIIVISTEN MÄÄRÄ

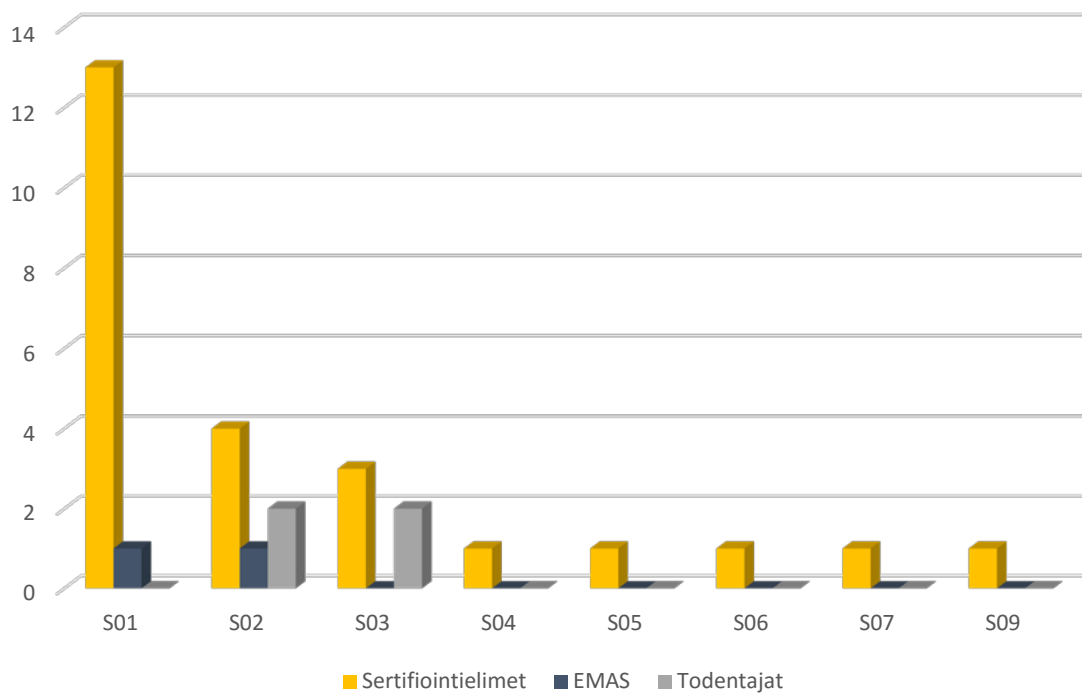

Akkreditoitujen toimijoiden hintaluokan (L01 on pienin hintaluokka) määrittämisessä otetaan huomioon muun muassa akkreditoitun pätevyysalueen laajuus ja toimipisteiden lukumäärä. Suurin osa akkreditoituista toimijoista on hintaluokassa L01 tai L02. Tosin on myös hyvin suuria toimijoita. (L01: testauslaboratorioiden lukumäärä 32 ja L02: testauslaboratorioiden lukumäärä 58)

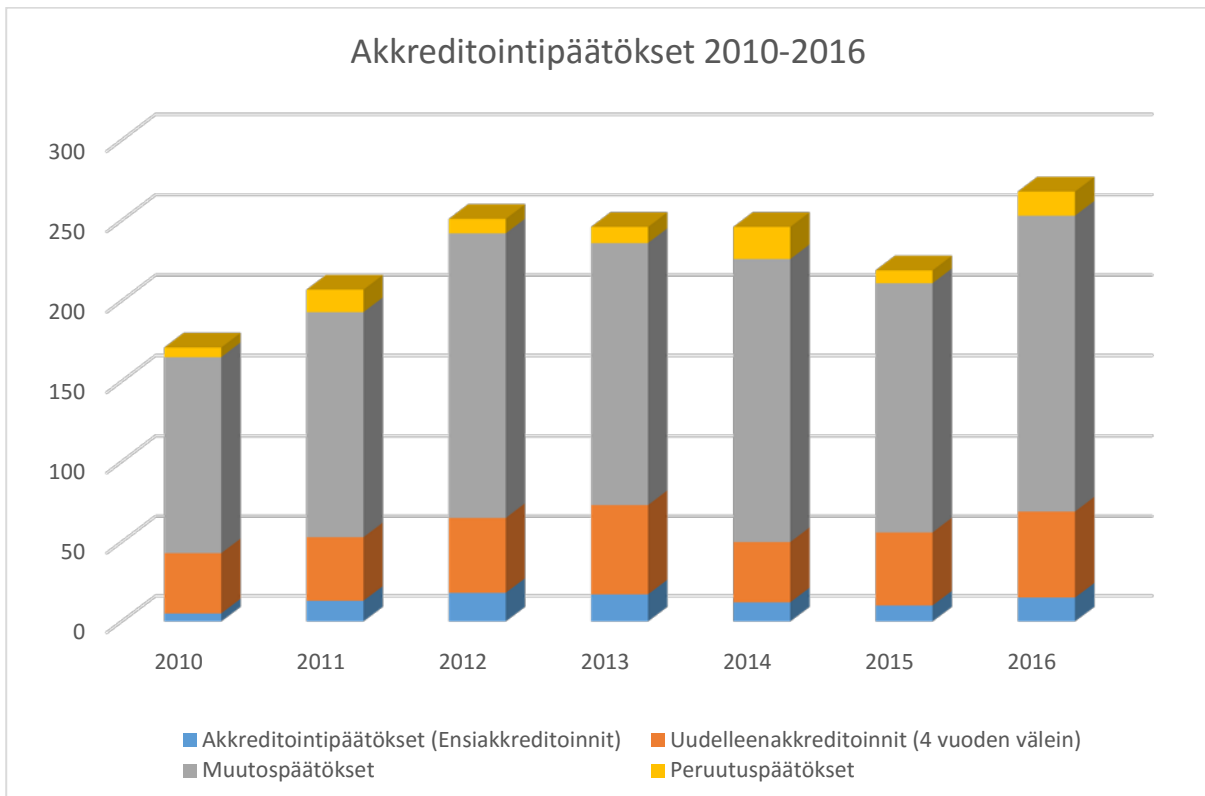
LUKUMÄÄRÄ HINTALUOKITTAIN (HINTALUOKAT JOISSA ASIAKKAITA), L-HINTALUOKAT

LUKUMÄÄRÄ HINTALUOKITTAIN (JOISSA ASIAKKAITA), S-HINTALUOKAT

Alla olevassa kuvassa on vuosittain tehtyjen akkreditointipäätösten lukumäärä ryhmiteltyinä päätöstyypeittäin. Suurin osa päätöksistä on muutospäätöksiä. Enimmäkseen muutospäätökset koskevat pätevyysalueiden laajennuksia ja muutoksia.

Akkreditointien lisäksi FINAS tekee jonkin verran myös muuta pätevyden arviointia kuin akkreditointia, esimerkiksi osoittamaan pätevyyttä viranomaisten hyväksyntää varten. Muusta pätevyden arvioinnista FINAS antaa lausunnon. Lausuntojen lukumäärä on laskeva, koska akkreditointia hyödynnetään enemmän myös sellaisilla toimialueilla, joilla aiemmin on turvauduttu lausuntomenettelyyn.

FINAS - päätökset/lausunnot							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Akkreditointipäätökset (Ensiakkreditoinnit)	5	13	18	17	12	10	15
Uudelleenakkreditoinnit	38	40	47	56	38	46	54
Muutospäätökset	122	140	177	163	176	155	184
Peruutuspäätökset	6	14	9	10	20	8	15
Akkreditointipäätökset yhteensä	171	207	251	246	246	219	268
Muu pätevydenarviointi, lausuntomenettely	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Evira	17	10	6	11	10	1	5
NB ilmoitetun laitoksen arviointi	7	2	2	1	1	3	2
SP, muu säädöspohjainen arviointi	5	7	6	6	7	8	4
Muu pätevydenarviointi yhteensä	29	19	14	18	18	12	11
Kaikki yhteensä	200	226	265	264	264	231	279

Asiakaspalvelu

FINASin asiakastyytyväisyys on pysynyt korkealla tasolla. Asiakastyytyvyyttä seurataan aktiivisesti toimeksiantokohtaisesti ja kolmen vuoden välein toteutettavilla asiakastyytyväisyyskyselyillä. Arviointikäynneiltä saatu asiakaspalaute säilyi korkealla tasolla (yli 4/5). Edellinen FINASin asiakkaille suunnattu asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin vuoden 2015 lopussa. Tulokset analysoitiin vuoden 2016 alkupuolella. Erityisen paljon asiakkaat arvostivat FINASin arviointiosaamista ja kanssakäymistä akkreditointi- ja arviointiprosessien toteutuksessa. Kehityskohteeksi tunnistettiin arviointiprosessin aikataulujen hallinta ja vastaavuus asiakkaan tarpeisiin ja viestintä asiakkaiden kanssa prosessin eri vaiheissa.

Asiakastyytyväisyyden lisäksi seurataan toimitusaikoja. Runsaat 80% arviointiprosesseista toteutettiin tavoiteajassa (4,5 kk).

Uudet akkreditointialueet

Uusia arviointiohjelmiä kehitettiin asiakkaiden, elinkeinoelämän ja viranomaisten tarpeiden mukaisesti. Vuoden 2016 aikana uusia arviointiohjelmiä olivat seuraaviin standardeihin perustuvat ohjelmat ISO 20000-1 (IT-palvelut), ISO 22301 (liiketoiminnan jatkuvuus) ja ISO 50001 (energiajärjestelmät).

FINASin viestintä

Viestintään panostettiin paljon vuoden 2016 aikana. Keväällä saatiin päätökseen FINASin verkkosivuston (www.finas.fi) uudistustyö. Sivuston uusimisprojekti alkoi keväällä 2015 ja uudistaminen oli todella ajankohtaista, koska vanha sivusto oli tekniikaltaan hyvin vanhentunut. Uuden sivuston sisältö on kokonaisuudessaan uusittu. Sisältötekstit on käännetty ruotsiksi ja englanniksi. Sivustolle on koottu kattavasti tietoa mm. akkreditoinnista ja akkreditointiprosessista sekä FINASin tehtävistä, palveluista ja koulutuksista. Sivusto on tehty käytettäväksi myös mobiililaitteilla eli se on responsiivinen. Akkreditoitujen toimijoiden pätevyysaluehaku on myös uusittu ja löytyy sekä suomeksi että englanniksi. Pätevyysalueet ovat ajantasaisia ja ne päivittyvät sivustolle kerran vuorokaudessa.

Sosiaalisen median käyttö oli aktiivista Twitterissä. Hyödynsimme myös Periscope-sovelluksen live-lähetystä yhdessä koulutuksessamme.

FINASin koulutukset

Akkreditointivaatimusstandardien koulutustilaisuuksia järjestettiin useita vuosisuunnitelman mukaisesti. Asiantuntijasta arvioijaksi-kurssi pidettiin sekä keväällä että syksyllä. Lisäksi järjestettiin koulutustilaisuus mittausten ja kalibrointien jäljitettävyydestä.

Muutoksia FINASin organisaatiossa

FINASin organisaatorakennetta uudistettiin vuoden 2016 aikana muun muassa perustamalla ryhmäpäällikön virka ja kaksi johtavan asiantuntijan virkaa. Ryhmäpäälliköksi nimitettiin Tuija Sinervo ja johtavina asiantuntijoina toimivat Varpu Rantanen ja Jenni Harjuoja. Uudistuksen tavoitteena oli kehittää FINAS-yksikön sisäistä toiminnan organisointia. Uusi organisaatiokaavio on liitteessä 1.

Strategian uudistaminen

Vuonna 2016 sekä EA (European co operation for accreditation) että Turvallisuus ja kemikaalivirasto, jonka organisaatiossa FINAS toimii kansallisena akkreditointielimenä, päivittivät strategiaansa. FINASin toimintalinjauksilla (2016-2020) implementoidaan edellä mainittuja strategioita. Tärkeimmät linjaukset ovat asiantuntijayhteisön kehittäminen, arviointien riskiperusteisuuden huomioiminen, digitalisaation lisääminen ja yhteistyön uudistaminen sekä kansallisen että kansainvälisen sidosryhmäyhteistyön alueilla. Linjausten mukaisesti FINASin uusi sähköinen asiahallintajärjestelmä (Finetti) otettiin käyttöön vuoden 2016 aikana. FINETin kehittämistä jatketaan arviointiprosessien ja raportoinnin kehittämisen osalta.

Henkilöstö ja osaaminen

Henkilöstön osaamista ylläpidettiin ja kehitettiin sisäisen koulutuksen avulla sekä osallistamalla akkreditoinnin kansainväliseen toimintaan. FINASin pääarvioijien osaamista laajennettiin (moniosaaminen). Henkilöstöressurssien riittävyyden varmistamiseksi FINASilla on käytettävissä myös FINASin kouluttamia ulkoisia pääarvioijia, jotka toimivat arviointikäynneillä pääarvioijana. Teknisten arvioijien resursseja vahvistettiin kouluttamalla uusia ulkoisia teknisiä arvioijia järjestämällä arvioijakursseja tarvetta vastaavasti. Lisäksi järjestettiin teknisinä arvioijina ja ulkoisina pääarvioijina toimiville osaamisen varmistamiseksi arvioijaseminaari.

Akkreditoinnin kehitysnäkymiä

FINASissa uskotaan, että akkreditoinnin merkitys tulee nykyisestä lisääntymään sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla ja tulevaisuudessa monilla osa-alueilla tullaan edellyttämään akkreditointia pätevyyden osoittamiseksi. Vuonna 2010 käyttöön otettu EU:n akkreditointi- ja markkinavalvonta-asetus luo hyvät puitteet akkreditointitoiminnan kehittymiselle Euroopassa.

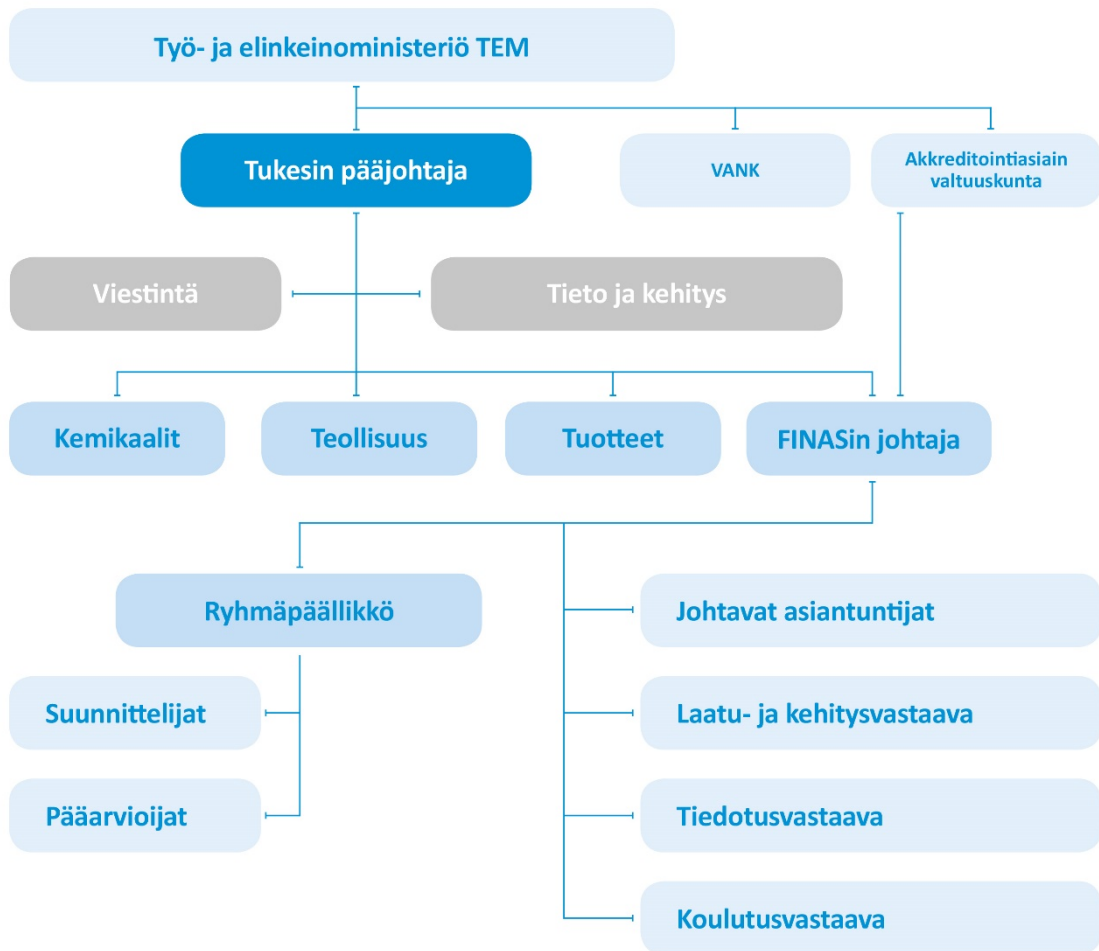
Selkeänä suuntauksena näyttää olevan sektori- tai toimialakohtaisten erityisvaatimusten asettaminen vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksille yleisten vaatimusten lisäksi. Toisaalta on nähtävissä myös suuntauksia, joissa kapeampaa sektoria koskevia vaatimuksia laajennetaan esimerkiksi standardisoinnin toimenpiteillä koskemaan alkuperäistä laajempaa soveltamisaluetta. Esimerkkinä kasvihuonekaasujen päästöjen todentamista koskevia vaatimuksia on uudistettu siten, että soveltaminen kattaa laajasti erityyppistä ympäristövaikutusten todentamista.

Merkittävänä tulevaisuuteen vaikuttavana suuntauksena on jo alkanut kehitys, jossa enenevässä määrin vaatimustenmukaisuuden arviointiohjelmaa laativat yksityiset tahot, kuten toimialajärjestöt, yhdistykset tai muut yhteenliittymät. Samalla akkreditointiyhteisön sidosryhmät lisääntyvät ja monipuolistuvat. Akkreditointiorganisaatioiden odotetaan tulevaisuudessa aiempaa laajemmin osallistuvan yhteistyöhön sekä säädellyn että vapaaehtoisen sektorin sidosryhmien kanssa.

Nähtävissä on myös, että akkreditointia sovelletaan tulevaisuudessa aiempaa enemmän prosessien, palvelujen ja palveluketjujen sekä henkilöiden pätevyyden ja laatutason osoittamisessa.

(3.5.2017/RS)

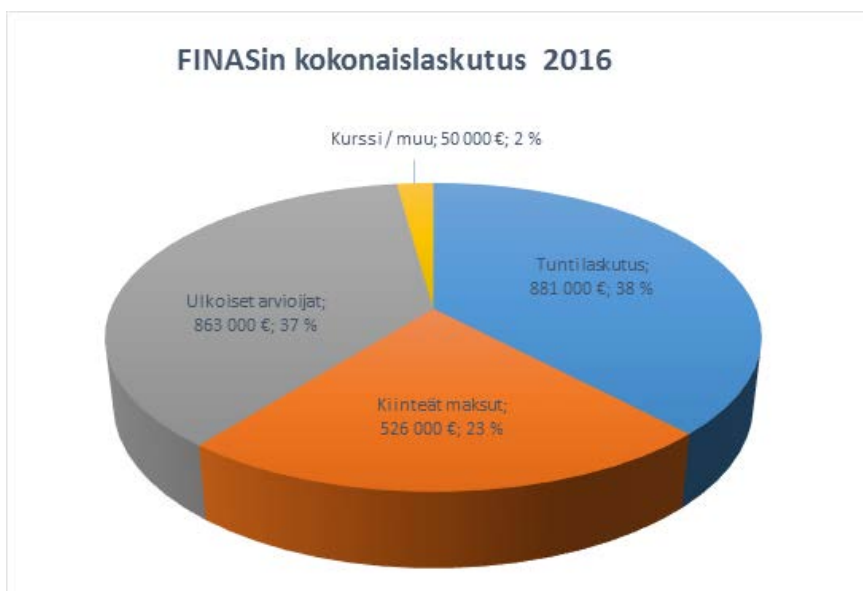
Liite 1: Organisaatiokaavio

Liite 2: Tilinpäätöstiedot (Tukesin tilinpäätöksestä)

	2012	2013	2014	2015	2016
FINAS henkilöstö kaikki, htv	18,4	19,4	20,9	20,3	20,5
Pääarvioijaresurssit, htv	12,3	13,0	13,3	12,6	12,9
Akkreditoidut toimielimet, kpl	215	221	214	216	215

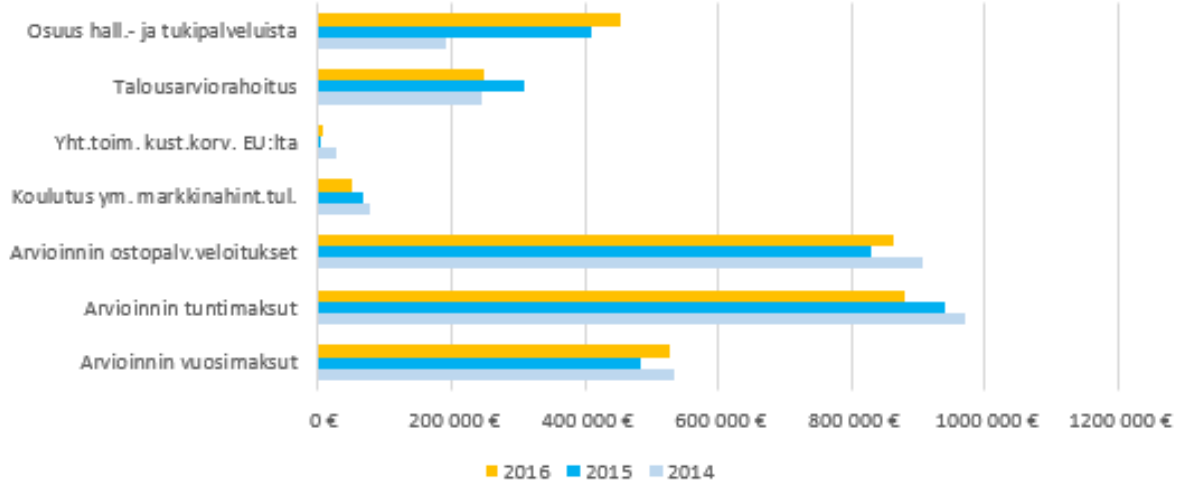
31.12.2016 FINASin henkilökuntaan kuului johtajan lisäksi 14 pääarvioijaa ja 6 suunnittelijaa

FINASin kulurakenne 2016

FINASin rahoitusrakenne 2014-2016

Finas tuloslaskelma vuosilta 2015 - 2016

	1.1.2016 - 31.12.2016		1.1.2015 - 31.12.2015	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	2 313 045,13		2 324 314,72	
Muut toiminnan tuotot	<u>6 702,47</u>	<u>2 319 747,60</u>	<u>5 406,77</u>	<u>2 329 721,49</u>
TOIMINNAN KULUT				
Ostot tilikauden aikana	1 765,85		1 893,36	
Henkilöstökulut	1 377 793,56		1 409 168,86	
Vuokrat	155 539,23		59 902,39	
Palvelujen ostot	881 846,13		915 581,19	
Muut kulut	181 595,96		213 321,08	
Valmistus omaan käyttöön(-)			0,00	
Poistot	12 336,76		0,00	
Sisäiset kulut			<u>2 610 877,50</u>	<u>2 599 866,88</u>
JÄÄMÄ I			<u>-291 129,90</u>	<u>-270 145,39</u>

Finas julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelma 2016

JULKISOIKEUDELLISET SUORITTEET	2016	2016	2015	2014
	tot	tav	tot	tot
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntitulot	2 272		2 257	2 415
Tuotot yhteensä	2 272	0	2 257	2 415
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	0	5
Henkilöstökustannukset	576	0	816	768
Vuokrat	0	0	0	82
Palvelujen ostot	791	0	794	857
Muut erilliskustannukset	108	0	152	251
Erilliskustannukset yhteensä	1 475	0	1 762	1 964
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	729	0	411	266
Poistot	12	0	0	0
Korot		0	0	0
Muut yhteiskustannukset	0	0	0	136
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	741	0	411	402
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 216	0	2 173	2 366
KUSTANNUSVASTAAVUUS	56	0	84	49
(tuotot-kustannukset)				
TUOTOT/KUSTANNUS -SUHDE	103	100	104	102
Kustannusvastaavuus vuonna 2016 , %	102,51			

*****